

NOTAT

7. januar 2011

J.nr. 2010-0020501

JAIC/kml/ura

Grundnotat vedrørende kommissionens forslag til ændring af Europaparlamentets og Rådets forordning nr. 883/04 om koordination af de sociale sikringsordninger og forordning nr. 987/2009 om de nærmere regler til gennemførelse af forordning nr. 883/04

Resume

Dette forslag supplerer, præciserer og ajourfører nogle af bestemmelserne i EF-forordning nr. 883/2004 og EF-forordning nr. 987/2009, således at de afspejler ændringerne i medlemsstaternes nationale lovgivning om social sikring og de ændrede mobilitetsmønstre, som påvirker koordineringen af de sociale sikringsordninger. Ændringerne vil gøre det lettere effektivt at anvende EU-lovgivningen om koordinering af de sociale sikringsordninger og forbedre beskyttelsen af de enkeltpersoner, som flytter inden for EU. Ændringerne relaterer sig hovedsagligt til lovvalg og arbejdsløshedsforsikring. Der foretages ligeledes nogle rent lovtekniske ændringer.

1. Baggrund

Forslaget omfatter en generel ajourføring af forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009. Hensigten er at sikre en ordentlig koordinering på EU-plan af de nationale ordninger for social sikring. Det afspejler de retlige ændringer på nationalt plan, og i forslaget gøres der status over de seneste udviklinger i den tværnationale mobilitet, som påvirker koordineringen af de sociale sikringsordninger. Retsgrundlaget er artikel 48 i TEUF.

2. Formål og indhold

Formålet med dette forslag er at ajourføre forordning (EF) nr. 883/2004 og (EF) nr. 987/2009, således at de afspejler ændringerne i medlemsstaternes nationale lovgivning om social sikring og holdes ajour med de ændringer i den sociale virkelighed, som påvirker koordineringen af de sociale sikringsordninger. Desuden er der i dette forslag indeholdt forslag fra Den Administrative Kommission for Koordinering af Sociale Sikringsordninger (i det følgende benævnt "den administrative kommission"), der har til formål at forbedre og modernisere EU-lovgivningen i henhold til artikel 72, litra f), i forordning nr. 883/2004. Ændringerne i dette forslag har til formål at give de berørte parter retssikkerhed.

Gennemgang af forslaget:

1. Ændringerne i forordning nr. 883/04 artikel 9, 12, 36, og bilag i forordningen samt forordning 987/2009 artikel 6, 14, 15, 54, 55 og 56 er tekniske ændringer.
2. Ændringen i forordning nr. 883/04 vedrører lovvalg.

I den gældende tekst i artikel 13, stk. 1, finder betingelsen med hensyn til at udøve "en væsentlig del" af sin beskæftigelse ikke anvendelse på den situation, hvor en person arbejder i to eller flere medlemsstater for forskellige virksomheder eller arbejdsgivere. Det er ikke i tråd med hensigten, da den blev forhandlet i Rådet, især ikke i de situationer, hvor den beskæftigelse, der udøves i bopælsmedlemsstaten, er ret begrænset. Formålet med denne ændring er at gøre det klart, at betingelsen for at udøve en "væsentlig del" af beskæftigelsen også gælder en person, som normalt udøver en beskæftigelse for forskellige virksomheder eller arbejdsgivere i to eller flere medlemsstater. I den situation, hvor betingelsen med hensyn til en "væsentlig del" af beskæftigelsen ikke er blevet opfyldt i bopælsmedlemsstaten, er den gældende lovgivning den lovgivning i den anden medlemsstat, hvor hjemstedet eller forretningsstedet for virksomheden/virksomhederne eller arbejdsgiveren/arbejdsgiverne befinder sig. Såfremt det ikke er muligt at udpege én medlemsstat, hvor hjemstedet eller forretningsstedet befinder sig, f.eks. i tilfælde med to eller flere arbejdsgivere, som er etableret i to forskellige medlemsstater uden for bopælsmedlemsstaten, gælder lovgivningen i bopælsmedlemsstaten. Formålet med ændringen er at undgå manipulering af den gældende lovgivning, samtidig med at man overholder princippet om forenkling og pragmatisme.

3. Ændringen i forordning nr. 883/04 artikel 65, stk. 5 omhandler den situation, hvor en selvstændig har været arbejdsløshedsforsikret i den medlemsstat, hvor den seneste beskæftigelse har fundet sted, og som ved arbejdsløshed vender tilbage til sin bopælsmedlemsstat, hvor der ikke findes en arbejdsløshedsforsikring for selvstændige.

I en sådan situation er det ikke muligt – som for beskæftigede - at overføre ansvaret for udbetalingen af arbejdsløshedsydelse fra den medlemsstat, hvor den seneste beskæftigelse har fundet sted, til bopælsmedlemsstaten, da lovgivningen i sidstnævnte medlemsstat ikke omfatter arbejdsløshedsydelse for selvstændige. Men i henhold til formålet med artikel 65, som blev bekræftet af EU-Domstolens retspraksis (jf. EU-Domstolens domme om artikel 71 i forordning 1408/71, som svarer til den nye artikel 65 i forordning (EF) nr. 883/2004, f.eks. sag C-454/93, *Van Gestel*, Sml. 1995 I, s. 1707, og sag C-58/87, *Rebmann*, Sml. 1988, s. 3467), har de personer, der er underlagt den artikel, en ret til ved ledighed at vende tilbage til deres bopælsmedlemsstat og søge arbejde der. Begrundelsen for denne artikel er, at disse personer har de bedste muligheder for igen at vende tilbage til arbejdsmarkedet i deres bopælsmedlemsstat som følge af deres tætte forbindelser dertil. I den forbindelse må deres ret til sociale ydelser ikke blive begrænset, navnlig i de tilfælde, hvor ydelserne repræsenterer det bidrag, som de har indbetalt (sag C-228/07, *Petersen*, Sml. 2008 I, s. 6989). Desuden har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol fastlagt, at en ret til arbejdsløshedsydelse, der er knyttet til indbetalingen af bidrag til en arbejdsløshedsforsikringsfond – som en økonomisk ret - skal være beskyttet af artikel 1, protokol nr. 1, i den europæiske konvention (*Gaygusuz v. Austria*).

4. Ændringen i forordning nr. 883/04 artikel 71, stk. 2 er en præcisering af den administrative kommissions afstemningsprocedurer, der afspejler den udvikling, som blev indført ved Lissabontraktaten.

3. Europa-parlamentets udtalelser

Europa-Parlamentet har endnu ikke taget stilling til forslaget.

4. Nærhedsprincippet

Nærhedsprincippet finder anvendelse, for så vidt som forslaget ikke hører ind under EU's enekompetence.

Forslagets mål vurderes ikke i tilstrækkelig grad at kunne opfyldes af medlemsstaterne.

EU er i henhold til traktatens artikel 48 forpligtet til at træffe koordinerende foranstaltninger inden for social sikring. Tiltaget er nødvendigt for at sikre, at den traktatsikrede ret til fri bevægelighed fuldt ud kan udnyttes. Uden en sådan koordinering er der risiko for, at den frie bevægelighed ikke kan anvendes, eftersom borgerne vil være mindre tilbøjelige til at benytte sig af denne ret, hvis det i realiteten betyder, at de mister de sociale sikringsrettigheder, som de allerede har erhvervet i en anden medlemsstat. Det er ikke hensigten med den gældende EU-lovgivning inden for social sikring at erstatte de forskellige nationale ordninger.

Det er kun muligt at koordinere de sociale sikringsordninger på EU-niveau. Hensigten er at sikre, at koordineringen af de sociale sikringsordninger fungerer effektivt i samtlige medlemsstater. Koordineringen er baseret på og begrundes i den frie bevægelighed for personer inden for EU.

Forslaget er en rent koordinerende foranstaltning, som kun kan træffes på EU-plan. Medlemsstaterne har stadig ansvaret for at tilrettelægge og finansiere deres nationale sociale sikringsordninger.

Forslaget er således i overensstemmelse med nærhedsprincippet.

5. Gældende dansk ret

Ændringen vil kunne have konsekvenser for dansk ret i form af reglerne for arbejdsløshedsdagpenge.

6. Konsekvenser

Siden den 1. maj 2010 har de to moderniserede forordninger nr. 883/2004 og nr. 987/2009 om koordineringen af de sociale sikringsordninger fundet anvendelse i alle EU-medlemsstater. De moderniserede forordninger om social sikring er resultatet af ti års forhandlinger mellem medlemsstaterne. Behovet for modernisering opstod bl.a. som følge af ændringer i den nationale lovgivning og som følge af retspraksis i Den Europæiske Unions Domstol (EU-Domstolen).

Medlemsstaterne ændrer ofte deres lovgivning om social sikring. Som en konsekvens heraf bliver henvisningerne i EU-lovgivningen, som koordinerer de sociale sikringsordninger, uaktuelle, hvilket skaber retlig usikkerhed for de berørte parter, når de anvender forordningerne.

Med dette forslag bliver koordineringen af de sociale sikringsordninger i medlemsstaterne lettere, og det bidrager til beskyttelsen af borgere, der flytter inden for EU. Medlemsstaterne og den administrative kommission har foreslået de

fleste ændringer. Det skønnes, at hverken socialsikringsinstitutioner, forvaltninger, arbejdstagere, arbejdsgivere eller ikke-aktive borgere vil komme til at opleve nogen væsentlige ændringer i den aktuelle situation for så vidt angår arbejdsbyrde eller omkostninger som følge af den foreslåede ændringsforordning.

7. Høring

Meddelelsen sendes til høring i EU-Specialudvalget for Arbejdsmarkedet og Sociale Forhold.

8. Generelle forventninger til andre landes holdninger

De øvrige medlemslande ventes at indtage en positiv holdning til initiativet.

9. Regeringens foreløbige holdning

Regeringen er som udgangspunkt positiv overfor forslaget med undtagelse af den del af forslaget, der indebærer en ændring af bestemmelserne i forordning nr. 883/04 om arbejdsløshedsdagpenge til selvstændige grænsearbejdere.

10. Tidligere forelæggelse for Folketingets Europaudvalg

Sagen har ikke tidligere været forelagt Folketingets Europaudvalg.